

Ústav anglického jazyka a didaktiky

David Fojtík

Spelling Pronunciation in Early Modern and Present-Day English

(bakalářská práce, ÚAJD, FF UK, Praha 2017, 58 s. s přílohami)

posudek vedoucího práce

Těžištěm studie Davida Fojtíka o tzv. *spelling pronunciation* je snaha o rozšíření souboru dat a na jejich základě systematizace popisu a chápání tohoto doposud nesoustavně zkoumaného jevu. Autor „výslovnost na základě pravopisu“ chápe důsledně jako diachronní jev ve smyslu variace, resp. soutěže konkurenčních výslovnostních modelů. Užitečně upozorňuje na řadu sociolingvistických aspektů zkoumaného jevu, v historické perspektivě mnohem složitějších, než by se na první pohled mohlo zdát (např. vztah *spelling pronunciation* k sociální stratifikaci dobového jazykového úzu, nebo její pozice a funkce v různých varietách). Jeho text obsahuje zajímavé dílčí postřehy, které by si zasloužily další rozpracování a usouvztažnění.

V souhrnném hodnocení bakalářského projektu je třeba dále ocenit nadšení a vysokou motivovanost, s níž se David Fojtík snažil vyčleněnému problému přijít na kloub a s níž čelil zjištění, že jeho doklady bude muset pracně shledávat nepravidelně rozesety v historických slovnících, gramatikách i odborných pojednáních. Prokázal iniciativu a samostatnost v pořizování odborné literatury a práci s ní. Kvitovat je na místě i pokroky, které uchazeč zaznamenal při strukturaci a formulaci výsledného textu (jakkoli to na jeho výsledné podobě není vždy jasně vidět).

I přes všechny tyto přednosti projektu charakterizuje výslednou podobu textu bohužel roztržitost, neuspořádanost a jistá vnitřní nesourodost. Výklad se naneštěstí nepohybuje lineárně od hypotézy k závěru, od dat k jejich vyhodnocení, ale spíše v kruzích. Hypotézy jsou formulovány nejasně a kuse. Schází *vlastní* výchozí definice zkoumaného jevu (již by další pozorování měla doplnit) – markantně je to patrné z Abstraktu. Scházejí i včasné, důsledné a diskusí s pomocí příkladů opatřené definice dalších důležitých pojmů, s nimiž se ve výkladu operuje: *phonological principle*, *alphabetic principle* (srov. např. s 22), *etymological respelling*, *principle of the ease of articulation*, *phonetic anglicisation of the borrowed words*. Soustavně a soustředěně nejsou v textu pojednány ani důležité principy a faktory, s nimiž David Fojtík ve svém pojetí *spelling pronunciation* pracuje, jako je motivovanost daného pojmenování, analogie, prestiž a hyperkorektnost, faktory lexikálně-stylistické (terminologie) aj. V metodologické kapitole není vždy dost jasně a soustavně pojednána otázka sběru a výběru dat, a to zejména ve vztahu k frekvenci (viz otázky vznesené níže). Analytická část nenabízí vždy důslednou a zcela logickou kategorizaci: zvláště se vyčleňují např. cizí slova, složeniny a vlastní jména, přičemž se nabízí otázka, zda druhé dvě skupiny nemohou či

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nemají být podmnožinou té první. „Three main views“ (on the workings of spelling pronunciation), uvedené v závěru (s. 46-47) nejsou v předešlém textu tematizovány průběžně ani ve vzájemném vztahu, a 1. („return to ‘original forms’“) i 3. z nich („analogy“) se v textu práce zmiňují opět jen velmi nesoustavně

Časová tíseň v závěrečné části práce na textu studie se bohužel projevila jeho nedostatečnou jazykovou a redakční podobou (včetně nejednotné či neúplné podoby průběžných bibliografických odkazů a uspořádání celého oddílu Bibliografie), některými nelogickými prvky ve struktuře textu, řadou pouze obecných, vágních, zbytečně mnohomluvných či nejasných formulací (dlouhé syntaktické periody!) a vysokou mírou repetitivnosti v některých částech studie. Taková nejasná místa jsem v textu označil otázkou, místa, kde se text nápadně opakuje, písmenem R. Neúplné či nepřesné jsou i některé shrnující pasáže (srov. např. tu na s. 27). K nejasnosti výkladu i formulací naneštěstí přispívá i autorova tendence volit slova obecného významu (jaký je např. rozdíl mezi „publications“ a „scholarly treatises“ na s. 19-20 aj.?) Nejnápadnější jazykové prohřešky (členy!) jsem si opět dovolil vyznačit do výtisku práce, který jsem měl k dispozici.

Díličí poznámky:

1. *Tug-of-war* výslovnostních variant (passim) je sám o sobě patrně mechanismem a procesem spíše předvídatelným, nepředvídatelná je spíše jeho „actuation“.
2. Jak se v bibliografické části liší References od Sources? V textu to není dostatečně objasněno.
3. Co jsou „specific terms“, k nimž se odkazuje na s. 27?
4. Co se myslí „Late Modern period“ na s. 30?
5. Co je míněno „lexical reduplication“ na s. 41?

Otázky k obhajobě:

1. **S ohledem na problematické rysy výkladu uvedené výše, prosím pro účely obhajoby o přehledné, strukturované shrnutí výkladu *spelling pronunciation* s konsistentní kategorizací dat, daných procesů a faktorů v jejich vzájemných vztazích, a to ve formě handoutu. Shrnutí by mělo být pořízeno s ohledem na „structural patterning“, o němž se v práci průběžně, avšak dosti nespécifikovaně mluví a mělo by obsahovat jednak podrobnější diskusi ke kvantitativním výsledkům práce, jednak rozvedení otázky úlohy analogie, jak ji kandidát v práci naznačuje.**
2. Na jakém základě lze stanovit v práci opakovaně konstatovanou „vzácnost“, „řidkost“ či „unikátnost“ užití dané výslovnostní podoby slova? Může kandidát upřesnit, jak pracoval s „OED’s frequency band“ (zmínka na s. 43)?
3. Jak se zjišťovala slova „which are found purely in textual records“ (s. 41)?
4. K jakému obecnému závěru se kandidát nakonec kloní: je tedy *spelling pronunciation* haphazard, anebo není?

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Celkové hodnocení:

Po zvážení nejen kvality výsledného textu, ale i celkového přístupu Davida Fojtíka k tomuto projektu doporučuji jeho bakalářskou práci navzdory uvedeným podstatným výhradám k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou dobře.

13. června 2017

prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.